

суспільних відносин. *Право України*. 2010. № 3. С. 24–36.

6. Андрейцев В. Сучасна правнича наука та освіта: на шляху до Болонського процесу. *Вища школа*. 2005. № 3. С. 36–54.

7. Гусарєв С. Д., Білозьоров Є. В. Методологічні засади використання діяльнісного підходу у сучасному правознавстві. *Актуальні проблеми юридичної освіти та науки в Україні* / За ред. Ю. С. Шемшученка. Київ, 2016. С. 31–41.

Бойчук Ігор Олегович,
курсант Навчально-наукового
інституту № 1 Національної
академії внутрішніх справ

Науковий керівник:
Лазнюк Наталія Василівна,
доцент кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ЕТИЧНА КУЛЬТУРА ЮРИСТА

Перш ніж почати розповідати про етичну культуру юриста, потрібно знати визначення і чітко розуміння, що таке «Етика» і «Культура».

Етика – наука, що вивчає мораль, норми поведінки, сукупність моральних правил певної суспільної чи професійної групи.

Культура, як історичне явище, означає сукупність матеріальних і духовних цінностей, створених людством. Творцем, носієм культури є людина. Культура як інтегральне поняття відбиває якісний бік людської діяльності, її творчий характер, мотивацію і стимуляцію соціальної активності, механізми соціальної регуляції і саморегуляції тощо. Вона (культура) розвивається в залежності від зміни соціально-економічних формацій та характеризується як ступенем оволодіння людством силами природи, так і ступенем розвитку людства в цілому і окремо для кожної людини. Термін «культура» означає не тільки сукупність людських досягнень у підкоренні природи в техніці, науці, освіті, моралі і т. д., але й в оволодінні будь-якою галуззю знань і діяльності.

Етика є одним з підрозділів науки про мораль, її предметом є аналіз буття моралі, що регулює стосунки у сфері певної професійної діяльності людей. Слід підкреслити два принципових положення. З одного боку, моральні засади професійної групи мають ґрунтуватися на загальнолюдських моральних цінностях, системі моральних норм та оцінок, що склалися як результат історичного розвитку суспільства. А з іншого – особливими завданнями професійної етики є обґрунтування морального значення тієї чи іншої професії для суспільства та людини, професійного морального ідеалу, моральне регулювання професійних відносин. Оскільки правові суперечки обумовлені конфліктом інтересів людей, а юридична практика пов'язана з необхідністю

розв'язання різноманітних конфліктних ситуацій, професійна діяльність юриста торкається найважливіших інтересів людей, їх благ, а іноді й долі. Все це накладає особливий тягар моральної відповідальності за результати своєї діяльності на суддів, прокурорів, слідчих, адвокатів та інших працівників юридичного фаху, вимагає від цих осіб особливих морально-психологічних та вольових якостей.

При підготовці професіоналів для важливих галузей людської діяльності на першому місці, як правило, стоять міцні знання, здатність до їх реалізації, працездатність, і не часто беруться до уваги такі властивості, як доброта, делікатність, людяність і т. п. [1, с. 20 – 29].

Єдиною навчальною дисципліною, повсякденним завданням якої є виховання у юриста-професіонала почуття службового обов'язку, високої моральності під час виконання професійних завдань і стійкої моралі в повсякденному зіткненні зі світом пороку і спокуси залишається юридична етика.

Розв'язання питань, пов'язаних з перерахованими філософськими і правовими категоріями неможна уявити без участі душі, людинолюбства, що припускають наявність у юриста таких властивостей як доброта, чесність, сумлінність. Вплив цих властивостей і категорій на професійну діяльність юриста становить інтерес юридичної етики, що є самостійною галуззю професійної етики [2].

Як говорив доктор юридичних наук С.Д. Гусарев, що юридична етика – наукова дисципліна, що розкриває зміст та взаємозв'язок таких соціальних явищ, як юридична наука та юридична практика, визначає її функції, виходячи з норм та принципів суспільної моралі, формує систему вимог професійного та особистого характеру, висвітлює етичну сторону діяльності юриста з врахуванням спеціалізації юридичної професії.

Відомий науковець Богдан Аркадійович Леко, казав так, що юридична етика – це вид професійної етики, яка є сукупністю правил поведінки працівників юридичної професії, що забезпечують моральний характер їхньої трудової діяльності й позаслужбового поведіння, а також наукова дисципліна, що вивчає специфіку реалізації вимог моралі в цій галузі [3].

Отож, маючи два визначення двох науковців, можна скласти одне, але досить влучне поняття юридичної етики: Юридична етика – це галузь вчення про етику, що досліджує роль і значення моральних принципів у сфері здійснення правосуддя і правоохоронної діяльності.

Юридична етика:

- 1) переносить досліджувані етикою абстрактні моральні категорії на практичний ґрунт;
- 2) пропонує шляхи втілення їх у реальне життя;
- 3) сприяє моралізації професійної діяльності, додає їй морального змісту.

Якщо етику називають практичною філософією, то юридичну етику з повною підставою варто визнати прикладною етикою, духовним інструментом юриста, що забезпечує чесне і бездоганне виконання повсякденних обов'язків, розв'язання складних правових проблем максимально прийнятним шляхом

Юридична етика покликана виховувати у державних юристів відданість конституційним ідеалам, чесність і непідкупність, почуття обов'язку і справедливості, забезпечуючи, таким чином, практичну реалізацію в Україні принципу правової держави. Втілення в життя ідей і принципів правової держави можливе лише при постійному дотриманні морально-етичних вимог кожною посадовою особою правової сфери. Робота слідчого, судді, прокурора охоплює величезне коло питань, що торкаються всіляких аспектів людських відносин.

Грамотність і широкий кругозір майбутнього правознавця досягаються шляхом старанного вивчення ним десятків профільюючих і допоміжних навчальних дисциплін. Виховання відданості до обраної професії і необхідних для бездоганного служіння їй загостреного почуття справедливості і високої моральності – важке і неоціненне завдання єдиної навчальної дисципліни – юридичної етики [4].

Найважливішим вітчизняним офіційним джерелом юридичної етики є Конституція України, статтею 62 якої закріплена презумпція невинуватості, як найважливішого принципу судочинства, безсумнівно є великим морально-етичним досягненням. У цьому ряду стоїть і положення про звільнення від відповідальності особи за відмову від дачі показань щодо себе, членів своєї родини і близьких родичів, що знайшло своє закріплення в ст. 63.

До офіційних джерел юридичної етики варто віднести деякі Закони України (Закон України «Про адвокатуру», прийнятий 19 грудня 1992 р.), Укази Президента (Указ Президента від 30 вересня 1999 р. «Про деякі міри щодо підвищення рівня роботи адвокатури», що затвердив Положення про кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури), Постанови Кабінету Міністрів (Постанова КМУ від 14 травня 1999 р. № 821 «Про твердження порядку оплати праці адвокатів по наданню громадянам правової допомоги в кримінальних справах за рахунок держави»).

До офіційних джерел юридичної етики варто також віднести рішення Конституційного Суду України. Зокрема, рішення від 16 жовтня 2000 р. за № 13-рп/2000, що розширив коло осіб, які допускаються до виконання функцій із захисту прав громадян у кримінальних справах. Будучи чисто правовим по своїй суті, рішення торкається маси етичних питань, що потребують регулювання [5].

Список використаних джерел

1. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія юридична. - 2017. - Вип. 2. - С. 20-29
2. Грубінко А.В., Кравчук В.М. Юридична деонтологія і професійна етика та логіка для юристів/ Тернопіль 2016
3. Тернопільський національний економічний університет/ Юридичний факультет/ Василь Ухач. Юридична деонтологія і професійна етика/ Тернопіль 2015
4. Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого / В. О. Лозовой, О. В. Петришин/ Професійна етика юриста/ Харків «Право» 2004.
5. https://uk.wikipedia/wiki/Юридична_етика.